

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ“ гр. Благоевград

ФАКУЛТЕТ ПО ИЗКУСТВАТА

Катедра „Телевизионно, театрално и киноизкуство“

Становище

от доц. д-р Крум Иванов

Относно: представен дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в професионално направление: 8.4. Театрално и филмово изкуство, научна специалност Кинознание, киноизкуство и телевизия

Автор на дисертационния труд: Десислава Андонова Илиева

Тема на дисертационния труд: „Културните и образователни функции на съвременното документално кино в контекста на социално ангажираното изкуство“

Научен ръководител: доц. д-р Ирина Китова

Всички представени документи от кандидата са в съответствие с нормативните и законови уредби (Правилник на ЮЗУ за условията и реда на придобиване на научни степени и академични звания; ЗРАСРБ и допълнителни, свързани с процедурите разпоредби и актове). Няма данни доказващи плагиатство.

Становището се основава на следните материали:

1. Дисертация за придобиване на ОНС „доктор“;
2. Автореферат на дисертацията;
3. Творческа автобиография;
4. Приложени научни публикации по темата на дисертационния труд.

В съвременната културна и медийна ситуация документалното кино надхвърля традиционните си функции на свидетелство и художествена интерпретация, като се утвърждава като:

- активен участник в обществени дебати,
- инструмент за социална критика,
- средство за неформално и формално образование.

Дисертационният труд разглежда актуална и значима за съвременните хуманитарни и филмови изследвания тема – ролята на документалното кино като инструмент за социална промяна и образователно въздействие. Авторът се стреми да изясни културните, социалните и педагогическите функции на документалните филми в контекста на социално ангажираното изкуство, като предлага интердисциплинарен аналитичен модел, обединяващ теоретични и приложни аспекти.

1. Структура и съдържание

Дисертационният труд е изграден по класически академичен модел с ясно разпределение на съдържанието – увод, три глави, заключение и справочна литература. Тази структура осигурява логическа последователност и тематична цялост. Въведението обосновава актуалността на темата и определя основните цели и задачи на изследването. Първата глава проследява историческите и философските основания на социално ангажираното изкуство, втората анализира документалното кино като социокултурен феномен, а третата разгръща практическите и образователни измерения на темата. Въпреки логичната последователност, отделни части са претоварени с историко-описателен материал, който би могъл да бъде синтезиран. Това важи особено за първата глава, където се наблюдава прекомерна детайлност в проследяването на етапите от развитието на изкуството – от античността до модернизма. Част от този материал има по-скоро енциклопедичен характер и не допринася пряко за доказването на тезата. За сметка на това, втората и третата глава демонстрират по-ясен аналитичен фокус и по-добро тематично овладяване.

2. Теоретична и методологическа основа

Използваната методология е интердисциплинарна – авторът съчетава филмов анализ, културологичен и педагогически подход. Въпреки това липсва по-ясно разграничение между емпирични наблюдения и теоретични обобщения. В анализа на избраните документални филми не винаги се

аргументира достатъчно защо именно тези произведения са избрани и как те представят различни модели на социално въздействие. Би било полезно да се обяснят критериите за подбор – дали те са жанрови, тематични, свързани с обществен отзвук или с конкретни изследователски параметри.

В изследването се използва понятието „импакт фактор“, но то не е прецизно дефинирано в контекста на филмовото изкуство. Би било уместно да се уточни дали се касае за обществено, медийно или образователно въздействие и как се измерва то. Тази концепция е оригинална, но изисква методическо доразвиване. Съществува и определена неравномерност между теоретичния и приложния раздел – първият е обемен и добре аргументиран, докато приложната част (анализът на конкретни филми и тяхната педагогическа стойност) остава сравнително ограничена. Добавянето на конкретни примери от българската документалистика би обогатило локалния контекст и засилило практическата стойност на изследването.

3. Използвани научни източници

Библиографията е широка и разнообразна, включва класически и съвременни автори от областите на естетиката, културологията и филмовата теория. Въпреки това в някои случаи се наблюдава дисбаланс между български и чуждоезични източници – последните доминират, което ограничава връзката с родния контекст. Полезно би било да се включат повече български публикации върху документалното кино, социално ангажираното изкуство и медийната етика. Цитирането е коректно, но стилът на препратките не е напълно унифициран – препоръчително е при бъдещи публикации да се приложи единен библиографски стандарт (напр. APA, MLA или Chicago), особено при изписване на заглавия на филми и имена на режисьори. Таблиците и илюстрациите, макар и информативни, следва да бъдат изнесени в приложения, тъй като прекъсват основното изложение.

4. Приноси

Сред съществените приноси се открояват:

- систематизиране на понятието за социално ангажирано изкуство в контекста на съвременното документално кино;
- дефиниране на културните и образователните функции на документалните филми;
- разработване на аналитичен модел за оценка на социалното въздействие („импакт фактор“);

- създаване на типологична класификация на тематичните полета на социално ориентираното документално кино (екология, човешки права, здраве и начин на живот);
- принос към разширяване на приложението на документалното кино в образователната практика.

5. Критични бележки и препоръки

- Въпреки богатата и добре структурирана теоретична основа, в отделни пасажии би могло по-ясно да се разграничат авторските интерпретации от изложението на вече утвърдени научни концепции. Подобно разграничение би засилило още повече индивидуалния изследователски принос на докторанта.
- Прекомерна обемност и повтаряемост на историко-теоретичния материал.
- Неравномерност между теоретичен и емпиричен анализ.
- Недостатъчно ясно обосновани критерии за подбор на филмите в изследователската извадка.
- Понятието „импакт фактор“ изисква по-ясна дефиниция и методологическа аргументация.
- Част от библиографията и цитатите следва да бъдат унифицирани и актуализирани.

Тези слабости не намаляват цялостната научна стойност на труда, а по-скоро очертават възможни посоки за доразвиване в бъдещи изследвания и публикации.

6. Заключение

Дисертационният труд представлява задълбочено, концептуално и интердисциплинарно изследване на една актуална проблематика. Авторът демонстрира висока теоретична подготовка, аналитична зрялост и умение да синтезира различни подходи в обща методологическа рамка. Въпреки някои структурни и методологични несъвършенства, трудът изпълнява всички изисквания за дисертация и притежава приносен характер. Работата може да бъде оценена като академично издържано изследване, което отговаря на критериите за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

Оценявам положително дисертационният труд, както и целият комплект документи, представен от докторанта и категорично гласувам с ДА. Предлагам на членовете на научното жури да присъдят на Десислава Андонова Илиева научната и образователна степен „Доктор”.

Гр. Благоевград

доц. д-р Крум Иванов

SOUTH-WEST UNIVERSITY “NEOFIT RILSKI”

Blagoevgrad

FACULTY OF ARTS

Department of Television, Theatre and Film Arts

OPINION

by Assoc. Prof. Dr. Krum Ivanov

Regarding:

a submitted dissertation for the award of the Educational and Scientific Degree
“Doctor” (PhD)

in Professional Field 8.4. Theatre and Film Arts,
Scientific Specialisation Film Studies, Film Art and Television

Author of the dissertation:

Desislava Andonova Ilieva

Title of the dissertation:

“Cultural and Educational Functions of Contemporary Documentary Cinema in
the Context of Socially Engaged Art”

Scientific Supervisor:

Assoc. Prof. Dr. Irina Kitova

All documents submitted by the candidate comply with the applicable regulatory and legal framework (Regulations of South-West University for the conditions and procedures for awarding scientific degrees and academic positions; the Act on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and other relevant procedural regulations and acts). No evidence of plagiarism has been identified.

This opinion is based on the following materials:

Dissertation for the award of the Educational and Scientific Degree “Doctor”;

Abstract of the dissertation;

Creative curriculum vitae;

Submitted scientific publications related to the topic of the dissertation.

In the contemporary cultural and media environment, documentary cinema goes beyond its traditional functions of testimony and artistic interpretation, establishing itself as:

an active participant in public debate;

an instrument of social critique;

a means of non-formal and formal education.

The dissertation addresses a topical and significant issue for contemporary humanities and film studies—namely, the role of documentary cinema as a tool for social change and educational impact. The author seeks to clarify the cultural, social and pedagogical functions of documentary films within the context of socially engaged art, proposing an interdisciplinary analytical model that integrates theoretical and applied aspects.

1. Structure and Content

The dissertation is constructed according to the classical academic model, with a clear distribution of content—an introduction, three chapters, a conclusion, and a bibliography. This structure ensures logical coherence and thematic integrity. The introduction substantiates the relevance of the topic and defines the main objectives and research tasks. The first chapter traces the historical and philosophical foundations of socially engaged art; the second analyses documentary cinema as a socio-cultural phenomenon; and the third elaborates the practical and educational dimensions of the topic.

Despite the logical progression, certain sections are overloaded with historical and descriptive material that could be more concisely synthesised. This is particularly evident in the first chapter, where excessive detail is devoted to tracing the stages of artistic development—from Antiquity to Modernism. Part of this material is rather encyclopaedic in nature and does not directly contribute to substantiating the main thesis. By contrast, the second and third chapters demonstrate a clearer analytical focus and stronger thematic control.

2. Theoretical and Methodological Framework

The methodology employed is interdisciplinary, combining film analysis with cultural and pedagogical approaches. Nevertheless, a clearer distinction between empirical observations and theoretical generalisations is lacking in some parts. In the analysis of the selected documentary films, the rationale for choosing these particular works and the manner in which they represent different models of social impact is not always sufficiently substantiated. It would be useful to clarify the selection criteria—whether genre-based, thematic, related to public reception, or linked to specific research parameters.

The concept of “impact factor” is used in the study, but it is not precisely defined within the context of film art. It would be appropriate to clarify whether this refers to social, media or educational impact, and how such impact is measured. While the concept is original, it requires further methodological development. There is also a certain imbalance between the theoretical and applied sections—the former is extensive and well-argued, whereas the applied part (analysis of specific films and their pedagogical value) remains relatively limited. The inclusion of concrete examples from Bulgarian documentary cinema would enrich the local context and enhance the practical value of the research.

3. Scientific Sources Used

The bibliography is extensive and diverse, including classical and contemporary authors in the fields of aesthetics, cultural studies and film theory. However, in some cases an imbalance can be observed between Bulgarian and foreign-language sources, with the latter predominating and thus limiting the connection to the national context. It would be beneficial to include more Bulgarian publications on documentary cinema, socially engaged art and media ethics.

The citation practice is correct, but the referencing style is not fully standardised. For future publications, it is recommended to apply a unified bibliographic standard (e.g. APA, MLA or Chicago), especially regarding the formatting of film

titles and directors' names. Tables and illustrations, although informative, should be placed in appendices, as they interrupt the main body of the text.

4. Contributions

The following significant contributions may be highlighted:

systematisation of the concept of socially engaged art in the context of contemporary documentary cinema;

definition of the cultural and educational functions of documentary films;

development of an analytical model for assessing social impact ("impact factor");

creation of a typological classification of the thematic fields of socially oriented documentary cinema (ecology, human rights, health and lifestyle);

contribution to the expansion of the use of documentary cinema in educational practice.

5. Critical Remarks and Recommendations

Despite the rich and well-structured theoretical framework, in certain passages a clearer distinction could be made between the author's interpretations and established scientific concepts. Such differentiation would further strengthen the individual scholarly contribution of the doctoral candidate.

Excessive volume and repetition in the historical-theoretical material.

Imbalance between theoretical and empirical analysis.

Insufficiently justified criteria for selecting the films included in the research sample.

The concept of "impact factor" requires a clearer definition and stronger methodological justification.

Parts of the bibliography and citations should be standardised and updated.

These shortcomings do not diminish the overall scientific value of the dissertation but rather outline possible directions for further development in future research and publications.

6. Conclusion

The dissertation represents a thorough, conceptually grounded and interdisciplinary study of a relevant problem area. The author demonstrates strong theoretical preparation, analytical maturity and the ability to synthesise different approaches within a unified methodological framework. Despite certain

structural and methodological imperfections, the work meets all requirements for a doctoral dissertation and has a clear contributory character. It can be assessed as an academically sound study that satisfies the criteria for awarding the Educational and Scientific Degree “Doctor”.

I give a positive evaluation of the dissertation and the complete set of documents submitted by the doctoral candidate and categorically vote YES. I propose that the members of the Scientific Jury award Desislava Andonova Ilieva the Educational and Scientific Degree “Doctor” (PhD).

01.01.2026

Blagoevgrad

Assoc. Prof. Dr. Krum
Ivanov